

Doc. dr. Stanko Kokole

Seminar iz umetnosti starega veka

(seminar bo potekal v zimskem semestru 2021–2022; predavalnica 343, ob torkih, 8.00 – 11.15).

Grško-rimsko bajeslovje v srednjem in zgodnjem novem veku: temeljni pristopi k preučevanju antičnega izročila v upodablajočih umetnostih

V študijskem letu 2021–2022 bo *Seminar iz umetnosti starega veka* posvečen vlogi materialnih ostalin in duhovne dediščine antike v slikarstvu in kiparstvu evropskega srednjega in zgodnjega novega veka. Na uvodni tematski sklop, ki bo namenjen seznanjanju slušateljic in slušateljev s specialno literaturo in nekaterimi drugimi temeljnimi znanstvenimi orodji ter osnovnimi ekdotičnimi postopki, kakršne terja na primarne vire oprto preučevanje grško-rimskega mitološkega imaginarija, se bo logično navezoval interaktivno zasnovani jedrni del seminarja. Slednji bo prednostno osredotočen na analitično branje metodološko vzorčnih znanstvenih razprav in nanj oprto kritično vrednotenje še danes relevantnih pionirskih interpretacij posebno pričevalnih likovnih upodobitev z antično snovjo, ki so jim že od konca 19. in prve polovice 20. Stoletja dalje posebno pozornost posvetili mnogi najprodornejši predstavniki umetnostnozgodovinske stroke, med drugimi še zlasti Aby Warburg (1866 – 1929), Fritz Saxl (1890 – 1948), Erwin Panofsky (1892 – 1968) in Jean Seznec (1905 – 1983).

Seminarsko delo, čigar narava že sama po sebi terja obvezno prisotnost, bo temeljilo na sprotnem, rednem in dejavnem sodelovanju vseh vpisanih študentk in študentov vključno z obveznimi predstavitvami seminarskih nalog, ki bodo izbrane v dogovoru s predavateljem (gl. tudi rubriko DODATNA POJASNILA IN POSEBNA OPOZORILA spodaj).

Pogoji za pristop: zunanje slušateljice in slušatelji, ki niso matično vpisani na Oddelku za umetnostno zgodovino, bodo ta seminar lahko vpisali le, če bodo najkasneje teden dni pred začetkom predavanj v zimskem semestru študijskega leta 2021–2022 po elektronski pošti stopili v stik s predavateljem ter po uspešno opravljenih konzultacijah za pristop pridobili njegovo izrecno soglasje.

Zaželena predznanja: sposobnost branja specialne literature v najmanj dveh izmed za antične študije ter sorodne humanistične vede ključnih večjih evropskih jezikov (poleg angleščine na primer tudi nemščina, italijanščina in francoščina). Kot se razume samo po sebi, je glede na tematiko, ki ji bo seminar posvečen, posebno dobrodošlo tudi znanje enega ali obeh klasičnih jezikov (stare grščine in latinščine).

DODATNA POJASNILA IN POSEBNA OPOZORILA

Ustne predstavitve v predavalnici

Seminarske predstavitve morajo biti na magistrskem študiju umetnostne zgodovine pripravljene skrbno in skladno z vsemi zahtevami, kakršne so v veljavi za samostojne prispevke na mednarodnih simpozijih stroke. Zaradi ne najboljših preteklih izkušenj s »prostim govorjenjem« bodo v študijskem letu 2021–2022 vse referentke in referenti ob projekciji ilustrativnega gradiva **že na ustni predstavitvi obvezno dolžni v celoti prebrati že napisano osnovno besedilo** svoje seminarske naloge, ki ga bodo – opirajoč se na seminarsko diskusijo – pred oddajo seveda še ustrezno dodelali ter opremili z zahtevanim znanstvenim aparatom.

Obvezni končni pisni izdelek – seminarska naloga

Ob doslednem spoštovanju v humanističnih vedah dodobra zakoreninjenih standardov **knjižne zborne slovenščine** mora seminarska naloga – preden bo (praviloma **najkasneje dva tedna** po predstavitvi in diskusiji v predavalnici) predložena v oceno – tako po obliki in jedrnatosti jasnosti logičnega izražanja kot tudi po dosledni notranji enotnosti citacijskega aparata in podnapisov k slikovnim prilogam – ustrezati krajšemu znanstvenemu članku. **Osnovno besedilo** (brez opomb, bibliografije in slikovnih prilog) **po obsegu nikakor ne sme preseči 4000 besed** (*n.b.* predolga in preveč gostobesedna besedila bodo ocenjena slabše) in **mora biti** zaradi lažjega vpisovanja in boljše berljivosti pripomb in predlogov za popravke **obvezno natisnjeno z dvojnimi razmakom med vrsticami** na papirju formata A-4. Podrobnejša navodila in nadaljnja priporočila za pripravo seminarske naloge bodo dorečena ob prvih srečanjih seminarske skupine ob začetku zimskega semestra študijskega leta 2021–2022.

Priporočena možnost zgodnejšega dogovora o temi seminarske naloge

Glede na kronično stisko s časom za pripravo ustrezno dodelanih pisnih izdelkov v okviru enega samega semestra vsem tistim študentkam in študentom, ki bi to želeli, priporočam, da se na **pogovor o izboru teme** svoje **seminarske naloge** oglasijo na rednih govorilnih urah (oziroma me – v kolikor bi bile te onemogočene ali okrnjene zaradi takratnim zdravstvenim razmeram prilagojenih oblik študijskega procesa – kontaktirajo po elektronski pošti) **že takoj ob začetku novega študijskega leta 2021–2022**.

Za izčrpnije informacije se lahko na predavatelja obrnete tudi po elektronski pošti:
stanko.kokole@ff.uni-lj.si

a) Ožji izbor izhodiščne literature (dodatna literatura se bo navajala sproti)¹

Aby WARBURG, *Die Erneuerung der heidnischen Antike: kulturwissenschaftliche Beiträge zur Geschichte der europäischen Renaissance* (ur. Gertrud Bing [+Fritz Rougemont]), Leipzig – Berlin: B. G. Teubner, 1932 [dostopno tudi na svetovnem spletu:

<https://www.scribd.com/doc/89403796/Aby-Warburg-Gesammelte-Schriften-Die-Erneuerung-Der-Heidnischen-Antike-Band-II-1932> ; anastatični reprint: Nendeln: Kraus Reprint, 1969; na voljo tudi v skrbnem angleškem prevodu: *The Renewal of Pagan Antiquity: Contributions to the Cultural History of the European Renaissance* (prev. David Britt), Los Angeles: Getty Research Institute Publications Programs, 1999; nedavno je izšel tudi ožji izbor Warburgovih razprav v slovenskem prevodu: Aby WARBURG, *Izbrani spisi* (prev. Amalija Maček), Ljubljana: Studia humanitatis, 2019].

Erwin PANOFKY, *Hercules am Scheidewege und andere antike Bildstoffe in der neueren Kunst*, Leipzig – Berlin: B. G. Teubner, 1930 [anastatični reprint: Berlin: Gebr. Mann Verlag, 1997; dostopno tudi na svetovnem spletu: <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/panofsky1930>].

Erwin PANOFKY – Fritz SAXL, *Classical Mythology in Mediaeval Art, Metropolitan Museum Studies*, IV/2, 1932–1933, str. 228–280 [izšlo tudi kot monografska publikacija v italijanskem prevodu: *Mitologia classica nell'arte medievale* (prev. Alessandra Uncini, ur. Claudia Cieri Via), Torino: Aragno, 2010; v izvirniku je ta pionirska – in še danes kot poskus strnjene sinteze dotedanjih spoznanj obeh avtorjev temeljna – razprava dveh vodilnih umetnostnih zgodovinarjev prve polovice 20. stoletja dostopna v spletni bazi JSTOR].

Jean SEZNEC, *La survivance des dieux antiques: Essai sur le rôle de la tradition mythologique dans l'humanisme et dans l'art de la renaissance*, London: The Warburg Institute 1940 (Studies of the Warburg Institute, 11); danes pogosteje konzultirani in citirani angleški prevod: *The Survival of the Pagan Gods: The Mythological Tradition and Its Place in Renaissance Humanism and Art*, prev. Barbara F. Sessions, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1953 (Bollingen Series, 38) [ta doslej najboljši sintetični prikaz kompleksne problematike »prežitkov« poganskih božanstev v srednjem in zgodnjem novem veku je tako v izvirniku kot v prevodih v več evropskih jezikov na razpolago tudi v številnih ponatisih; angleški prevod Barbare Sessions je dostopen tudi na spletni strani: <http://www.archive.org/details/survivalofthepag008844mbp>].

Raymond KLIBANSKY – Erwin PANOFKY – Fritz SAXL, *Saturn and Melancholy: Studies in the History of Natural Philosophy, Religion and Art*, London: Thomas Nelson & Sons, 1964 [anastatični reprint: Nendeln: Kraus Reprint, 1979; dostopno tudi na svetovnem spletu:

https://monoskop.org/File:Raymond_Klibansky,_Erwin_Panofsky,_Fritz_Saxl_Saturn_and_melancholy_studies_in_the_history_of_natural_philosophy_religion_and_art_1979.pdf zadnja še s strani Raymonda Klibanskega pregledana nemška izdaja: *Saturn und Melancholie: Studien zur Geschichte der Naturphilosophie und Medizin, der Religion und der Kunst* (prev. Christa Buschendorf), Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1990; slovenski prevod: *Saturn in melanholija: študije o zgodovini filozofije narave, medicine, religije in umetnosti* (prev. Alfred Leskovec), Ljubljana: Študentska založba, 2013].

¹ Pri tistih delih, ki žal niso dostopna v matični knjižnici Oddelka za umetnostno zgodovino, je v oklepaju pod rubriko »dostopno« navedena tudi vsaj ena ljubljanska biblioteka, ki s to publikacijo razpolaga.

b) Zlasti za evidentiranje ohranjenih antičnih literarnih pričevanj o grško-rimskem bajeslovju še vedno temeljni splošni mitološki leksikon

Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie, ur. Wilhelm Heinrich Roscher (+ Konrat Ziegler), I – VI (+ Suppl. I – IV), Leipzig: B. G. Teubner, 1884 – 1937 [dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za klasično filologijo].

c) Referenčni ikonografski leksikon mitoloških upodobitev v umetnosti starega veka

Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC), I – VII, Zürich – München: Artemis, 1981 – 1994 [predstavitvena spletna stran: <http://www.rzuser.uni-heidelberg.de/~m99/>; dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za arheologijo; Biblioteka SAZU, centralna čitalnica].

d) Novejši ikonografski in literarnozgodovinski priročniki za preučevanje recepcije antičnih mitoloških snovi v srednjem in novem veku

Jane DAVIDSON REID (+ Chris ROHMANN), *The Oxford Dictionary of Classical Mythology in the Arts, 1300 – 1900s*, 2 zv., New York – Oxford: Oxford University Press, 1993 [dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za primerjalno književnost].

Hans-Karl LÜCKE – Susanne LÜCKE, *Antike Mythologie – Ein Handbuch: der Mythos und seine Überlieferung in Literatur und bildender Kunst*, Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1999 [dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za primerjalno književnost].

Hans-Karl LÜCKE – Susanne LÜCKE, *Helden und Gottheiten der Antike – Ein Handbuch: Der Mythos und seine Überlieferung in Literatur und bildender Kunst*, Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 2002 [dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za primerjalno književnost].

Mythenrezeption: Die Antike Mythologie in Literatur, Musik und Kunst von den Anfängen bis zur Gegenwart, ur. Maria Moog-Grünwald, Stuttgart – Weimar: J. B. Metzler, 2008 (Der Neue Pauly, Supplemente, 5) [dostopno: FF, Osrednja humanistična knjižnica, Oddelek za klasično filologijo].

e) Priročni splošni leksikon posvečen »prežitkom antike«

The Classical Tradition, ur. Anthony Grafton – Glenn W. Most – Salvatore Settis, Cambridge, Mass. – London: The Belknap Press of Harvard University Press, 2011.